

DMMH – hva forsker vi på?

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING

Rapportpliktig FoU - Publikasjoner 2012

Presentasjon av publisert FoU, 2012

I dette heftet gis en kortfattet presentasjon av FoU-arbeid som er publisert av faglig-vitenskapelige ansatte ved Dronning Mauds Minne Høgskolen i 2012. Disse publikasjonene har det til felles at de er registrert ved høgskolen som poeng-givende i forskningsdatabasen Cristin. I denne sammenheng er det vesentlig å gjøre oppmerksom på at flere publikasjoner som er skrevet av ansatte ved DMMH dette året, ikke er med i denne databasen. På denne måten viser dette heftet ikke det totale omfanget av høgskolens vitenskapelige produksjon i 2012.

Publikasjonene omfatter fagbøker, kapitler i fagbøker og antologier, samt artikler i ulike fagtidsskrift. For hver publikasjon er det oppgitt tittel, forfatter/-e, abstrakt, publikasjonssted, type publikasjon og nøkkelord.

I presentasjonen nedenfor er publikasjonene kategorisert i temaområder. Dette innebærer en tematisering som kan problematiseres, ved at et faglig bidrag ofte berører flere tema. Samtidig er det gjerne slik at et faglig bidrag har sin tyngde rundt ett sentralt tema, og dette har vært styrende for presentasjonen nedenfor. I kalenderåret 2012 finner du publikasjoner innenfor følgende temaområder:

LEK	s. 4
BARN, KUNST OG KULTUR	s. 9
ANERKJENNENDE PEDAGOGIKK	s.16
BARN OG HELSE	s.18
DANNING OG UTDANNING	s.19
ORGANISASJONS- OG PROFESJONSUTVIKLING	s.22
ANDRE PROSJEKT	s.24
OVERSIKT – BIDRAGSYTERE	s.27

LEK

Fysisk lek i barnehagens uterom. 5-åringers erfaringer med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom

Kathrine Bjørgen

Målet med dette studiet var å finne ut mer om 5-åringers egne erfaringer om kroppslige opplevelser i forhold til fysisk aktivitet i barnehagens uterom. Metoden var intervju i grupper på 3 barn. Totalt deltok 36 barn fordelt likt på begge kjønn. Resultatene viser at 5-åringene i stor grad tiltrekkes fysiske motoriske aktiviteter som utfordrer sansesystemet. 5-åringene synes å ha god evne til å beskrive kroppslige erfaringer med bevegelseslek i barnehagens uterom. Barna beskriver detaljert hvilke kroppslige erfaringer de har gjort med ulike typer bevegelseslek, dette med innlevelse og følelsesmessig engasjement. Det er ifølge Bjørgen tydelig at barna er tilstedeværende gjennom kroppen - barna opplever og erkjenner verden gjennom kroppen. Barnas bevissthet, tanker og ord er rotfestet i kroppen, og kroppens erfaringer gir barna muligheter til å reflektere over seg selv. Dette samsvarer med fenomenologisk teori, der det hevdes at barna lærer seg selv og verden å kjenne gjennom kroppslige erfaringer. Den fysiske lekens potensialer synes å virke svært tiltrekkende på barna, dette ved at den ligger i fantasiens sfære, mellom det kjente og det ukjente. En betydelig oppgave for barnehagen er ut fra dette å bidra til at barna får utfordringer ut fra sine behov for kroppslig, fysisk lek. Med dette som bakgrunn hevder Bjørgen at det i barnehagene bør rettes et økt fokus for å nå målene i rammeplanen som angår barns kroppslige erfaringer, bevegelseslek og sansemotoriske utfordringer. Barnehagepersonalets holdninger og kunnskap om hvordan de kan arbeide for å nå disse målene, er da et vesentlig satsningsområde.

Publisert: *Nordisk Barnehageforskning* 2012; Volum 5.(2) s. 1-15

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: barns kroppslige erfaringer, fysisk lek, barnehagens uterom

Småbarn i naturbarnehagen om vinteren

Ole Johan Sando og Olav Bjarne Lysklett

Denne artikkelen tar utgangspunkt i rammeplanen som understreker at barnehagen skal gi barna gode opplevelser med uteliv til ulike årstider (Kunnskapsdepartementet, 2006). Sando og Lysklett peker på at uteaktivitet med de yngste barna om vinteren kan være utfordrende. Naturbarnehagene har et særlig fokus på naturopplevelser og uteliv. I denne artikkelen sammenlikner forfatterne det tilbudet som gis småbarna om vinteren i to naturbarnehager med tre ordinære barnehager. Artikkelen belyser også tiltak naturbarnehagene gjør for å gi de minste barna gode opplevelser ute om

vinteren. Data som presenteres i artikkelen er samlet inn gjennom intervju med førskolelærere. Resultatene viser at naturbarnehagene er mer ute, de gjennomfører flere aktiviteter i utetiden og er oftere på tur. Videre fant Sando og Lysklett ut at fleksibel utetid, individuelle tilpasninger, høy voksentetthet i utetiden og valg av aktiviteter og uteområde, er noen av tiltakene naturbarnehagene gjennomfører for å gi de minste barna gode opplevelser ute om vinteren.

Publisert: I: Pareliussen, I., Moen, B. B., Reinertsen, A. B. og Solhaug, T. (red.): *FoU i praksis 2011. Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanningen, Trondheim, 26.-27. april 2011.* Tapir Akademisk Forlag 2012, s. 399-408

Type publisering: Artikkel i rapport

Nøkkelord: småbarn, naturbarnehager, vinter, utetid

Kategorisering av barns mangfoldige uttrykk i boltrelek og lekeslåssing i barnehagen

Rune Storli

Boltrelek og lekeslåssing (B&L) er en type fysisk voldsom adferd der de involverte bryter, skyver, drar, slår (med åpen hånd), hopper på og slåss med hverandre i en vennlig og vennskapelig atmosfære. B&L er nødvendigvis en form for sosial lek der to eller flere barn leker sammen, og der det kroppslige uttrykket er veldig tydelig. I denne artikkelen belyser Storli boltrelek og lekeslåssing i et teoretisk perspektiv med vekt på funksjons- og egenverdien av denne typen lek gjennom å tilføre nye analytiske begreper og kategoriseringer. Med utgangspunkt i eksisterende kategorier for lekeslåssing (Aldis, 1975), og utvikling av sensibiliserende begreper utledet av tidligere forskning, annen litteratur og egen problemstilling i analysene, foreslår Storli her en utvidet kategorisering av B&L. I tillegg til Aldis` to hovedkategorier 1) bryting som har til hensikt å få overtaket på motstanderen og 2) fragmentert/oppstykket lekeslåssing, blir 3) boltring, foreslått som en ny kategori.

Publisert: I: Pareliussen, I., Moen, B. B., Reinertsen, A. B. og Solhaug, T. (red.): *FoU i praksis. Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning, 26. og 27. april 2011.* Tapir Akademisk Forlag 2012. s.445-457

Type publisering: Artikkel i rapport

Nøkkelord: barnehagebarn, boltring, lekeslåssing, sosial utvikling

Restrictive Safety or Unsafe Freedom? Norwegian ECEC Practitioners` Perceptions and Practices Concerning Childrens` Risky Play

Ellen Beate Hansen Sandseter

Many countries face a growing debate on the balance between ensuring children's safety and allowing children to play in physically and emotionally stimulating and

challenging environments. This study is theoretically and conceptually situated within this debate, focusing on how early childhood education and care (ECEC) practitioners perceive the risk in children's play, and how they handle children's physical risk-taking given their dual responsibilities to keep children safe and to provide enough developmental challenges. Qualitative semi-structured interviews were conducted with seven ECEC practitioners with the goal of gaining insight into their opinions and reflections on children's risky play in kindergarten. The results show that Norwegian ECEC practitioners assess children's opportunities to engage in risky play in kindergarten as good: play environments provide opportunities for risky play, and practitioners allow and encourage children's risky play. The practitioners have a positive attitude toward risky play and state that they think it is important for children's development. The interviews show that the strategies for handling risky play are adapted instinctively in the play situation, considering each child individually, and common boundaries or rules are rare. The results of this study are a contribution to the discussion on children's play safety and how to handle risk-taking play in ECEC settings, and would hopefully be inspiring to ECEC practitioners and politicians in countries other than Norway.

Publisert: *Child Care in Practice* 2012; Volum 18.(1) s. 83-101

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: ECEC practitioners, risk perception, risky play, safety, risk management

Rom for risikofyllt lek

Ellen Beate Hansen Sandseter og Hele Little

Tidligere forskning viser, ifølge Sandseter og Little, at fysiske omgivelser for lek i barnehagen kan være en viktig faktor for barns muligheter til spenning og risikotaking i lek, og at utforming av lekemiljø samt barnehageansattes praksis ser ut til å være kulturelt betinget. Data som presenteres i denne artikkelen har fremkommet gjennom semistrukturerte intervju med Australske og Norske barnehageansatte om deres oppfatninger av de fysiske omgivelsenes betydning for risikofyllt lek. Resultatene viser at barnehageansatte i begge land fremhever den positive betydningen risikofyllt lek kan ha for barns utvikling og trivsel i barnehagehverdagen, men at det er forskjeller i barns mulighet for denne typen lek mellom de to landene. Særlig viser resultatene at kvaliteter i barnehagens utemiljø, sikkerhetslovgivning og en kultur for saksøking begrenser de Australske ansattes praksis.

Publisert: I: Pareliussen, I., Moen, B. B., Reinertsen, A. B. og Solhaug, T. (red.): *FoU i praksis. Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning, 26. og 27. april 2011*. Tapir Akademisk Forlag 2012. s. 409-419

Type publikasjon: Artikkel i rapport

Nøkkelord: barnehage, fysiske omgivelser, risikofyllt lek, Norge, Australia

Do theory and pedagogy have an impact on provisions for outdoor learning? A comparison of approaches in Australia and Norway

Ellen Beate Hansen Sandseter, Hele Little og Shirley Wyver

In this paper, Sandseter et. al. contrast the early childhood education and care aims and curriculum in Norway and Australia and the theoretical underpinnings of Norwegian and Australian pedagogy in an attempt to partially explain the different approaches to (risky) outdoor play in these two countries. They argue that Norwegian pedagogical approaches may allow teachers to theorize more about, and place greater emphasis on, physical and motor development than teachers in countries such as Australia. Evidence includes reference to theories typically used in Norwegian and Australian writing. Additionally, Sandseter et. al. examine interview data from teachers, which reveals that both groups of teachers share similar understandings of the importance of risk-taking in play, but there is more consistency between belief and practice for Norwegian than Australian teachers. They argue that the differences in alignment of belief and practice in the two countries are partly attributable to the differing theoretical bases of teachers' pedagogical approaches in each country. These findings have implications for theorizing about outdoor play and learning. In particular, they argue that early childhood teacher training programmes should include approaches based on Gibsonian and Dynamic Systems theories.

Publisert: *Journal of Adventure Education and Outdoor learning* 2012; Volum 12. (3) s. 167-182

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: *outdoor play; risk-taking; Gibsonian theory; Dynamic systems theory; early childhood pedagogy*

Early childhood teachers' beliefs about children's risky play in Australia and Norway

Ellen Beate Hansen Sandseter, Helen Little og Shirley Wyver

Positive risk-taking in the context of outdoor physical play is important for fostering children's optimal health and development. Despite this, there is mounting concern that many developmentally beneficial activities are now seen as dangerous and something to be avoided. However, perceptions of risk are very much subject to cultural interpretation, and the growing risk aversion evident in some developed Western societies, such as Australia, the United Kingdom and the United States of America, is less apparent in other developed countries, notably some of the European and Scandinavian countries. To explore some of these cultural differences, early childhood practitioners from Australia and Norway were interviewed regarding their provision of outdoor play experiences for children and their attitudes towards risk-taking in play. Practitioners from both countries recognised the importance of risky play for children's development and well-being.

However, differences in the extent to which children's risky play was supported were evident. Factors associated with the quality of the outdoor environment, regulatory requirements, and a litigious environment were identified as constraining teaching practice for the Australian practitioners. The findings have implications for the development of policy that supports teachers' pedagogical decisionmaking in providing developmentally challenging play environments for children.

Publisert: *Contemporary Issues in Early Childhood* 2012; Volum 13.(4) s. 300-316

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: risky play, early childhood practitioners, outdoor play, cultural differences

Places to play outdoors: Sedentary and safe or active and risky?

Ellen Beate Hansen Sandseter et. al.

For more than a decade there has been growing concern about global reductions in physical activity and increases on sedentary behaviours. Initially, it was unclear whether children would be protected from this trend. Perhaps children's playfulness and associated activity levels would act as a protective factor. There is now compelling evidence that children's activity levels are quite sensitive to environmental factors. For example, a recent US study of activity levels in preschoolers concluded that "...the characteristics of the school have a much greater influence on a child's personal demographic characteristics" (Pate, et. al. 2004). There is also clear evidence that children's freedom to engage in active play, particularly outdoors, has diminished over the last generation. In this chapter, Sandseter et. al. examine some of the factors in young children's environments that

influence levels of physical activity. The main focus is in the physical characteristics of formal child care environments and to a lesser extent, school playgrounds. Sandseter et. al. examine the role of time, space, loose objects, risk-taking/safety and outdoor pedagogy in the context of children's play environments.

Publisert: In: P. Whiteman & K. D. Gioia (Eds.): *Children and childhoods 1.*

Perspectives, places and practices. Cambridge Scholar Publishers 2012. s. 85-107

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: physical active play, risk, childhood, play environments

BARN, KUNST OG KULTUR

Mamma Danser – teater for de minste som kunstnerisk forskning

Lise Hovik

I denne artikkelen tar Hovik opp ulike innfallsvinkler til kunstnerisk forskning med utgangspunkt i sitt eget kunstneriske forskningsprosjekt. Prosjektet handler om å utvikle teater for de aller minste, der barna gis rom for aktiv medvirkning i forestillingen. Den dramaturgiske strukturen i den improviserte dansekonserteren *Mamma Danser* (2011) veksler mellom felles fokus, eget fokus og multifokus. Artikkelen diskuterer hva dette innebærer for barna, utøverne og den forskende kunstneren. I forskningsprosessen forstås ofte et klart fokus og et reflektert perspektiv som avgjørende for resultatet, mens kunstprosessens mer intuitive og improviserte valg kan gi en annen type kunnskap. Denne kunnskapen, som ikke er så tilgjengelig gjennom et hermeneutisk fortolkende "utenfra" perspektiv, blir synlig i det man setter fortolkningene i dialog med hverandre og med utøvernes kroppslige erfaringer. Henk Borgdorffs inndeling i et fortolkende, et instrumentelt og et performativt forskningsperspektiv tas i bruk for å gi et utfyllende bilde av den forskende prosessen med å skape kunst for de aller minste. Hovik konkluderer med at prosjektet demonstrerer muligheten for en felles kunsterfaring mellom voksne og barn, der begge parter kan møtes i en form for gjensidighet, samhandling og improvisasjon.

Publisert: *In Formation - Nordic Journal of Art and Research* 2012; Volum 1.(2) s. 94-111

<http://dx.doi.org/10.7577/information.v1i2.424>

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: teater for de minste, kunst for de aller minste, interaktivt teater, barns medvirkning, kunstnerisk forskning, performativt forskningsperspektiv

Rød sko savnet – en kunstnerisk forskningsreise fra hendelse til dokument

Lise Hovik

I dette kapitlet tar Hovik for seg det å ha ulike roller i en kunstnerisk prosess, og hvordan refleksjon og teori kan bidra til å skape retning, klarhet og artikulasjon i arbeidet. Med utgangspunkt i eget forskningsprosjekt skriver hun seg inn i en kunstnerisk forskningstradisjon, der den personlige fortellingen spiller en rolle og der den subjektive erfaringen danner et gyldig perspektiv samt et utgangspunkt for forskningsreisen. Fordi dette kunstneriske prosjektet har involvert en rekke kunstnere, barn, foreldre og pedagoger som bidrar til videre perspektivering, og fordi det danner empirien i et ph.d-prosjekt, blir innsideperspektivet kontinuerlig utfordret, og metodespørsmål blir påtrengende. Kunstnerisk forskning er et forholdsvis nytt felt

som fremdeles leter etter begreper, definisjoner og metoder. Siden ethvert kunstnerisk prosjekt alltid må formulere sin egen metode, blir ikke dette et spørsmål om å bruke den rette "metoden" eller følge veien til målet, men snarere et spørsmål om å beskrive de stiene man har fulgt, det landskapet man vandrer i og de skoene man har brukt.

Publisert: I: Gjærum, R. G. & Rasmussen, B. (red.): *Forestilling, framføring, forskning: Metodologi i anvendt teaterforskning*. Akademia forlag 2012, s. 77-101

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: teater for de minste, kunst for de aller minste, barneteater, kunstnerisk forskning, kunstnerisk forskningsmetodologi

Researching Spiritual Performances

Anita Synnøve Hammer

Hammer explores the well-documented connection between dramaturgies of children's play and aesthetic expression in order to clarify her understanding of "spiritual performance." Hammer's research shows that, in religious performance, fun is intertwined with faith, and this article explores some of the consequences of these intersections for performance research.

Publisert: Performance and Spirituality. 2012; Volum 3.(1) s. 32-56

<http://www.utdl.edu/ojs/index.php/pas/article/viewFile/48/17>

25 p. (referee)

Type publikasjon: Vitenskapelig artikkel m. referee

Nøkkelord: experience, presence, play

Polyphonies of Group Dynamics in Spiritual Performance

Anita Synnøve Hammer

Departing from fieldwork experience in a spiritualist community, the article explores how individual, interactive and collective experiences intertwine on several levels in human consciousness, and argues for the necessity of awareness to distinguish between sensuous experience and its interpretations.

Publisert: "Polyphonies of Group Dynamics in Spiritualist Performance" in Daniel Mayer-Dinkgrafe (ed.): *Consciousness, Theatre, Literature and the Arts 2011*, chapter 18, p. 207-231, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne. 25p.

Type publikasjon: Vitenskapelig artikkel m. referee

Nøkkelord: polyphonies, experience, sensitivity, interpretation

Voksne i dialog med femåringer som på eget initiativ produserer tekster i barnehagen

Marit Semundseth og Marit Holm Hopperstad

Hver dag foregår det et mangfold av dialoger mellom barn og voksne om ulike temaer i barnehagen. I denne artikkelen retter forfatterne søkelyset mot voksnes deltakelse i spontane dialoger fra barnehagens hverdagsliv. De studerer dialogspill mellom femåringer og voksne som omhandler barns egeninitierte tekstproduksjon, og drøfter hvilken betydning de voksnes bidrag i dialogene kan ha for barns tekstproduksjon og tidlige skriving. Barnas tekster er både tegning og skriftlige uttrykk laget på papir med tusjer og fargeblyanter.

Publisert: *Barn* 2012, Volum 30.(2) s. 43-59

Type publisering: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: femåringer, tekstproduksjon, dialogspill, barnehagens hverdagsliv

Førskolelærers praksis og femåringers skriving i formelle læringssituasjoner i en norsk barnehage

Marit Semundseth og Marit Holm Hopperstad

I en kvalitativ studie av planlagte og organiserte læringsaktiviteter med femåringer der førskolelæreren rettet søkelyset mot skriftspråket, observerte Semundseth og Hopperstad følgende praksis: Førskolelæreren visualiserte bokstaver og ord for barna, hun sørget for at skrivesaker var tilgjengelig men avsto fra å gi barna en eksplisitt skriveoppgave, hun kommenterte skriving barna selv tok initiativet til mens aktiviteten pågikk og hun åpnet opp for en atmosfære preget av humor. Artikkelen utforsker hvordan denne praksisen kan sies å støtte barns muligheter til å skrive på forskjellige måter og for ulike formål, og viser således hvordan barns skriving i barnehagen er innvevd i institusjonell praksis. Forfatterens tilnærming her er å analysere en episode tatt fra en av de organiserte læringsaktivitetene og to tekster skrevet av to fem år gamle jenter i løpet av denne aktiviteten. Artikkelen bygger på et sosiokulturelt perspektiv på læring og skriving som fremhever verdien av å bygge stillas for barns tilegnelse av skriftspråket. De anvender Tharp og Gallimores kategorisering av stillastyper og trekker også veksler på van Manen ideer om pedagogisk takt.

Publisert: *Nordic Studies in Education* 2012; Volum 32.(3-4) s. 297-310

Type publisering: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: barnehage, femåringers skriving, førskolelærers praksis, sosiokulturelt perspektiv, stillasbygging

The Duty of Gamelan. A Gamelan Pedagogue` s Philosophy of Work

Elin Angelo

This article is based on a thematic narrative study of a renowned Balinese gamelan musician's philosophy of work. The aim of the article is to illuminate a viewpoint towards music and musicking that might enrich basic thinking in Western music teacher education. The philosophy of work of the gamelan music pedagogue in this article is inseparably entwined with principles of Balinese Hinduism. Data for the study were gathered through a six-month stay in Ubud, Bali, and include interviews, video observations and field notes. The final discussion in the article is theoretically-philosophically informed by German philosopher Hans Georg Gadamer' s thinking about *sensus communis* (Gadamer 2011/1975), German philosopher Martin Heidegger's thoughts about arts and human beings (Heidegger 2000) and British music philosopher Christopher Small's thoughts about *musicking* (Small 1996, 1987).

Publisert: *Nordisk musikkpedagogisk forskning: Årbok 2012; Volum 5.(2)*

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: Gamelan pedagogue, philosophy of music education, Balinese hinduism

Kulturarvspedagogikk i barnehagen. Om små barns sanselige møter med historie og tradisjon

Ellen Holst Buaas

Buaas stiller i denne artikkelen spørsmålet - hvordan kan vi som pedagoger ivareta historie og tradisjonsformidling i barnehagen? Hennes bakgrunn for å reflektere rundt denne problemstillingen er en faglig interesse for et innhold som har fått relativt lite oppmerksomhet innenfor pedagogiske institusjoner, men som hun mener har stor betydning i arbeid med små barn. Det gjelder formidling av historie og tradisjon via de fysiske omgivelsene, det som er til å ta og føle på. Teksten bygger på kilder innenfor fagene pedagogikk, samfunnsfag, historie og kulturhistorie. Buaas trekker også inn egne erfaringer fra arbeid i barnehage og førskolelærerutdanning. Tematikken som her tas opp, kan sees i sammenheng med forvalteransvaret overfor natur og kultur, slik dette framheves i verdigrunlaget til den norske rammeplan for barnehagen. For øvrig tas det i artikkelen utgangspunkt i den norske kontekst.

Publisert: *Barn 2012; Volum 30.(1) s. 55-69*

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: små barn, sanselige møter, historie og tradisjon

Historie og tradisjonsformidling i barnehagen – en utrendy utfordring?

Kari Hoås Moen og Ellen Holst Buaas

Artikkelen, forfattet av Moen og Buaas, retter søkelyset mot hvordan førskolelærere arbeider med historie og tradisjonsformidling i barnehagen, og hvordan de vurderer sin kompetanse på feltet. En undersøkelse med 142 praksislærere viser blant annet at de i noen grad er enige i at historie og tradisjonsformidling er prioritert i deres barnehager. Gjennomgående oppgir praksislærerne at de gjør mindre bruk av materielle ressurser som gamle gjenstander og bygninger, enn immaterielle i form av sang, eventyr, fortellinger og vitser. De samarbeider i liten grad med eksterne aktører om historie- og tradisjonsformidlingen. Det er et visst samsvar mellom hvordan praksislærerne vurderer sin egen kompetanse og bruken av aktiviteter/ressurser i historie og tradisjonsformidling i barnehagen.

Publisert: I: Pareliussen, I., Moen, B. B., Reinertsen, A. B. og Solhaug, T. (red.): *FoU i praksis 2011. Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning. Trondheim, 26.-27. april.* Tapir Akademisk Forlag 2012. s. 225-236

Type publikasjon: Artikkel i rapport

Nøkkelord: historie – og tradisjonsformidling, barnehage, praksislærernes kompetanse, bruk av materielle/immaterielle ressurser

Helter og antihelter. Barnekonstruksjoner og fortellerholdninger i to klassiske barnefortellinger og to nyere norske bildebøker

Astri Ramsfjell

Ramsfjells artikkel er en analyse av hvordan kontrastfigurer blir framstilt i to nyere bildebøker: Lisa Aisatos *Odd er et egg* fra 2010 og Liv Marie Austrem og Akin Düzakins *Tvillingbror* fra 1995, og to eldre klassiske fortellingsbøker for barn: Barbra Rings Fjeldmus og andre fortellinger fra 1918 og Frances Hodgson Burnetts *Den hemmelige hagen* fra 1911. Analysene har særlig fokus på den fortellerholdning til de litterære barneaktørene som kommer til uttrykk i fiksjonsuniverset, i de to romanene gjennom språket og i bildebøkene gjennom samspillet mellom det verbalspråklige og det visuelle uttrykket (ikonoteksten). Både Ring og Burnett er forankret i en tradisjon der fortelleren tillater seg så vel å moralisere over sine aktører, som å vende seg til barneleseren med et tydelig sideblikk til en voksen. Hos Ring moraliseres entydig over heltinnens kontrastfigur. Hos Burnett er det en sterk spenning mellom tekstens autoritære fortellerstemme som hører sammen med en tilsvarende holdning til barn og oppdragelse i verden utenfor fiksjonen, og den ellers nyanserte forståelse av barn og barndom som kommer til uttrykk gjennom måten aktører og plot er konstruerte på. I de nye bildebøkene har motsetningen mellom helt og antihelt en annen funksjon enn i de eldre fortellingene. De to er ikke lenger moralske kontraster, men to som lengter etter å få et større handlingsrom. Og fortelleren er solidarisk med begge.

Publisert: I: Lassen-Seger, M. og Østerlund, M. (red.): *Till en evakuerad igelkott. Festskrift till Maria Nikolajeva*. Makadam Förlag 2012. s. 217-229

Type publikasjon: Artikkel i antologi

Nøkkelord: helter og antihelter, barnelitterære kontrastfigurer, bildebokanalyse, fortellerholdninger

Rom for barnehage – velkommen inn

Atle Krogstad, Geir Karsten Hansen, Karin Høyland og Thomas Moser

Denne publikasjonen er innledende kapittel i boka *Rom for barnehage – flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Kapitlet plasserer boka i en samfunnsmessig, politisk og pedagogisk kontekst, og viser blant annet til aktuelle diskusjoner om barnehagens arkitektur og fysiske miljø i forbindelse med den store utbyggingen av barnehager i Norge de siste årene. Bokprosjektet er basert på et syn på barnehagens steder som kommer til uttrykk i barnets fenomenologiske og kroppslige søking etter mening. Bokas kapitler, fra ulike perspektiver og disipliner, skal gi et bedre faglig grunnlag for utvikling av rom og fysisk miljø i eksisterende barnehager og prosjektering av nye.

Publisert: I: Krogstad, A. et. al.: *Rom for barnehage - Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Fagbokforlaget 2012. s. 9-20

Type publikasjon: Innledende kapittel i fagbok

Nøkkelord: fysisk miljø, rom, arkitektur, sted

Barns topologi – barns bruk av steder i retorisk og fenomenologisk perspektiv

Atle Krogstad

Krogstad tar i denne artikkelen utgangspunkt i retorisk teori for å beskrive hvordan barn i ulik alder kan ta i bruk og oppleve steder i barnehagen. I retorisk praksis oppsøker taleren "steder" eller topoi for å skaffe seg oversikt over et emne. En topologi er en samling steder eller "argumenter" som kan brukes i den hensikt å belyse et emne, men kan også brukes om de "steder" eller figurer i en litterær tekst som til sammen belyser et emne i litteraturen. Måten barn oppsøker og underlegger seg steder på sier noe om barnets måte å være i verden på, og barnets fenomenologiske og kroppslige søking etter mening ligger til grunn for å forstå og beskrive barns stedssøk. Artikkelen analyserer steder/topoi fra skjønnlitteratur og eksempler fra barns stedsbruk i barnehagen, med det mål å finne steder barn oppsøker for å lese bøker. Gjennom beskrivelse av de fysiske stedene og barns kroppslige og sanselige måte å utnytte dem på til lesning og opplevelse av bøker, gis det her utkast til en lesningens topologi.

Publisert: I: Krogstad, A. et. al.: *Rom for barnehage – Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Fagbokforlaget 2012. s. 77-92

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: topologi, fysisk miljø, arkitektur, litteratur, lesning

ANERKJENNENDE PEDAGOGIKK

Anerkjennelsens kompleksitet i pedagogiske institusjoner

Ingvild Åmot og Ruth Ingrid Skoglund

I dette kapitlet formulerer Åmot og Skoglund et teoretisk rammeverk for hvordan anerkjennelse kan forstås i pedagogiske institusjoner. Anerkjennelsesbegrepet løftes frem i lys av Axel Honneths sosialfilosofiske anerkjennelsesteori. I følge Honneth kan anerkjennelse deles i tre ulike sfærer: 1) den private sfære (kjærlighet), 2) den rettslige sfære (rettigheter) og 3) den solidariske sfære (kulturelt, politisk og arbeidsmessig fellesskap). Anerkjennelsen har sin motsats i krenkelsen, og den kan fremtre på ulike måter i de ulike sfærene. Sfærene blir et bilde på hvordan vi via teoretiske begrep kan systematisere, strukturere og se anerkjennelsesformene i forhold til hverandre. Begrepene anerkjennelse og krenkelse blir belyst opp mot pedagogisk forståelse og praksis. De ses i sammenheng med begrep som likeverd, rettigheter og fellesskap og kobles til institusjonslogikker og institusjonalisering av barndom.

Publisert: I: Åmot, I. og Skoglund, R. I.(red.): *Anerkjennelsens kompleksitet i barnehage og skole*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 17-40

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: Axel Honneth, anerkjennelse, pedagogiske institusjoner, institusjonslogikker

Mediator eller moderator – et blick på voksenrollen i forhold til barn med samspillsvansker og det relasjonelle fellesskapet i barnehagen

Ingvild Åmot

Data fra et forskningsprosjekt om barn med samspillsvansker og medvirkning i barnehagen benyttes her som grunnlag for å diskutere voksnes rolle i samspillet mellom barn med samspillsvansker og barn flest. Åmot peker her på at voksne kan innta flere posisjoner når barn er i samspill, og her blir voksnes rolle vist som to ytterpunkter: Mediator eller moderator. En voksen som mediator støtter aktivt barnas aktivitet og medierer kontakt, slik at samspill og aktiviteter barn imellom opprettes, opprettholdes eller bindes sammen. En moderator avbryter, hindrer eller er ikke-nærværende på en sånn måte at potensielle møtepunkt og samspill barna imellom enten opphører eller ikke opprettes. I denne artikkelen viser Åmot hvordan den voksne som mediator kan være støttende med tanke på å gi rom for anerkjennelse og medvirkning i samspillet barn imellom, og hvordan en slik forståelse kan åpne for demokratiske prosesser i barnehagen. Begrep som gjensidighet, sosial verdsetting og makt står sentralt i diskusjonsdelen.

Publisert: I: Åmot, I. og Skoglund, R. I. (red.): *Anerkjennelsens kompleksitet i barnehage og skole*. Universitetsforlaget 2012. s. 61-83

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: demokrati, voksenrollen, barnehage, barn med samspillsvansker

Det "adferdsproblematiske" barnet – et kritisk perspektiv på definering av barn og instrumentelle metoder i barnehagepraksis

Gunn Irene Heggvold

I dette kapitlet drøfter Heggvold hvordan lettkjøpte pedagogiske grep og metoder knyttet til grensesetting kan forstås som en krenkelse av både barnets identitet og mulighet for selvutvikling. En slik fortolkning av en grensesprengende praksis forteller oss at motsatsen til anerkjennelsen også er en del av det pedagogiske landskapet vi stadig beveger oss i. I dette landskapet ligger det mange utfordringer, og Heggvold drøfter ulike orienteringspunkt i debatten som vedrører barn og oppdragelse. Det stilles spørsmål til om det er slik at normalitetstenkningen omkring barn og barns adferd er i ferd med å undergrave anerkjennelsen i den pedagogiske praksis. Det hevdes også at voksnes opplevelser omkring det som ikke synes å være rasjonell eller normal adferd hos barnet, står i fare for å betegnes som problematisk adferd. Barnet betegnes med andre ord ofte som et problem når pedagogikkens rom snevres inn og kommer til kort i møtet med barnet. Når anerkjennelsesbegrepet mister sitt hovedinnhold med vekt på gjensidighet, kan relasjonen ubevisst havne i en misanerkjennelse eller krenkelse.

Publisert: I: Åmot, I. og Skoglund, R. I.(red.): *Anerkjennelsens kompleksitet i barnehage og skole*. Universitetsforlaget 2012. s. 84-107

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: *krenkelse, normalitet, adferdsproblematisk*

Anerkjennelsens kompleksitet i pedagogiske institusjoner

Brit Regine Skrove

Skrove presenterer i denne publikasjonen et prosjekt som dreier seg om hvordan studenter i barnehagelærerutdanningen utvikler forståelse for anerkjennelse av barn i praksis. Her blir det gjort rede for et prosjektarbeid for studenter i 1. klasse ved DMMH. Prosjektet hadde en klar målsetting – å styrke studentens evne til å "se" barn, og til å utvikle kunnskap om forholdet barn-voksne og en anerkjennende væremåte. Vi får beskrevet en observasjonsmetode som tidlig lar studentene utvikle sin evne til å være i kontakt med sine egne følelser i forhold til det de observerer (Jf. Abrahamsen 2004). Artikkelen beskriver videre studentenes erfaringer knyttet til å få større innsikt i egne tanker og følelser, og en utvidet forståelse for barns perspektiv.

Det blir argumentert for at det er mulig å arbeide med relasjonsteori på et konkret plan i pedagogisk utdanning, og at dette er en viktig undervisningsform.

Publisert: I: Åmot, I. og Skoglund, R. I. (red): *Anerkjennelsens kompleksitet i barnehage og skole*. Universitetsforlaget 2012. s. 134-146

Type publikasjon: Artikkel i fagbok

Nøkkelord: anerkjennelse, barns intensjoner, barns perspektiv, egne følelser

BARN OG HELSE

Children in an adult world: A phenomenological study of adults and their childhood experiences of being hospitalized with newly diagnosed type 1 diabetes

Tora Korsvold, Else Mari Ruberg Ekra og Gunnhild Gjengedal Blaaka

Hospital conditions for children have changed dramatically over the last decades. Until recently, hospitalized children were left without their parents in an environment that was not adapted to children. In the period from 1950-1980, hospitalized children remained unheard. The aim of this Norwegian study was to investigate the influences of the hospital environment on the experiences of children through adult childhood memories. The study had a qualitative design based on a hermeneutic phenomenological approach. Twelve adults who were 5 ½ to 12 years old when they were first hospitalised with type 1 diabetes were interviewed. Participants described their hospital stays as a life in an adult world. They encountered an unfamiliar place, and being abandoned in an adult hospital community facing a serious and exhausting illness was challenging. The results underscore the necessity of paying attention to the voices of children to achieve a 'child friendly' environment in hospital. Knowing our historical past is decisive to understand the current practice.

Publisert: *Journal of Child Care* 2012; Volum 16.(4) s. 395-405

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: environment, hospitalized children, lived experience, nursing, hermeneutic phenomenology, retrospective perspective, diabetes

DANNING OG UTDANNING

Aktive læringsformer i samlingsbasert førskolelærerutdanning

Marit Pettersen og May-Liss Tobiassen

Pettersen og Tobiassen viser til at Universitetet i Nordland, tidligere Høgskolen i Bodø, har lang erfaring med samlings-basert førskolelærerutdanning. Oppstart av samlingsbasert førskolelærerutdanning har bakgrunn i behovet for å tilfredsstille kravet om kompetanse i barnehagene i en langstrakt region. Samlingsbasert førskolelærerutdanning legger til rette for at studentene kan bo i sin hjemkommune og studere ved en kombinasjon av nettbasert undervisning og samlinger på campus. Med bakgrunn i tilbakemeldinger fra studentene, erfarte en at det kunne oppleves utfordrende for studentene å opprettholde en jevn studieaktivitet mellom samlingene på campus, og at enkelte studenter følte seg ensomme i studiesituasjonen på sitt hjemsted. Kunnskapsdepartementet har de senere årene vektlagt entreprenørskap i utdanning, og fremhever viktigheten av å gi studentene kunnskaper og erfaringer innenfor innovasjon og entreprenørielle arbeidsmåter. Med dette som utgangspunkt, ble det iverksatt et aksjonsforskningsprosjekt i to klasser ved samlingsbasert førskolelærerutdanning ved Universitetet i Nordland. Målet med prosjektet var på kort sikt å skape en utdanningssituasjon som var best mulig tilpasset hver enkelt student, og samtidig stimulere til et mest mulig jevnt læringstrykk. På lang sikt ønsket en å se på muligheten for å endre undervisningsformene, slik at undervisningen legger bedre til rette for det dannelsesperspektiv som en finner i *Rammeplan for førskolelærerutdanningen*. I denne publikasjonen retter Tobiassen og Pettersen oppmerksomheten både mot en teoretisk forståelse av innovasjon i førskolelærerutdanningen, og bruk av entreprenørielle arbeidsmåter tilrettelagt med utgangspunkt i prinsippene for praktisk aksjonsforskning. De redegjør her for hvordan aksjonsforskning som metode kan benyttes for å stimulere til entreprenørielle arbeidsmåter. Gjennom en aksjon i to klasser aktive, entreprenørielle læringsformer innført i samarbeid med studentene, og forfatterne evaluerer erfaringene med prosjektet.

Publikasjon: Sjøvoll, J., (red.): *Entreprenørskap i utdanningen. Aksjonsforskning for endring av skolens kultur*. Tapir Akademisk Forlag 2012. s. 99-113

Type publikasjon: Kapittel i fagbok

Nøkkelord: entreprenørielle arbeidsmåter, samlingsbasert førskolelærerutdanning, aksjonsforskning, aktive læringsformer

Education and nature revisited in the light of spirituality

Sturla Sagberg

I denne artikkelen viderefører Sagberg argumentasjonen fra 2010 i et større internasjonalt perspektiv. Det hevdes at det skarpe skillet som ofte settes opp mellom religiøs opplæring i trossamfunn og religion som fag i skole og fagområde i barnehagen ikke er nyansert nok. All danning er etter sin karakter en åndelig prosess.

Publisert: I: T. van der Zee & T.J. Lovat (ed.): *New Perspectives on Religious and Spiritual Education*. Münster/New York/München/Berlin. Waxmann, s. 197-214

Type publikasjon: Artikkel i fagbok

Nøkkelord: danning, utdanning, religionsfag, religionsopplæring, religiøs danning

Socio-economic diversity and mathematical competences

Oliver Thiel

The programme for International Student Assessment (PISA) has proved that in Germany the impact that socio-economic background has on 15-year-old pupils' achievement are stronger in other countries. The Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) showed that the correlation is less with 10-years-old children, but is still apparent. Subsequently it was demanded that the early and individual education of all children in nursery schools be improved. Curricula for young children were published, including mathematics as a domain of learning skills. Mathematics is a domain which is influenced by cultural differences less strongly e.g., language. The study reported here investigated the mathematical competences of 340 nursery school children from Berlin in their year before their enrolment in elementary school. Moreover, the parents were questioned about the social-economic background of the children. The connection between children's achievements and external conditions is described by framework model, which we adapted from PIRLS. Mathematical competences are described by a developmental psychological model by Ricken and Fritz. Does socio-economic diversity have an impact on mathematical competences already in early childhood? To answer this question, *t*-tests, variance analysis (ANOVA), correlations, and a structural equation model were calculated. The most important results of the investigation are that the nursery school children from working-class families and children with deficits in language skills have significantly lower competences in mathematics. Moreover, a correlation with the birth order could be proved.

Publisert: *European Early Childhood Education Research Journal* 2012; Volum 20.(1) s. 61-81

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: mathematics competence, preschool, socio-economic conditions, migration, language skills, birth order

Står utdanningen i forhold til kravene til ledelseskompetanse som førskolelærerne forventes å ha i møte med yrket?

Per Tore Granrusten

Barnehagesektoren har i de siste to tiårene gjennomgått store endringer, både strukturelle og innholdsmessige. Barnehagefeltet har fått to rammeplaner i løpet av perioden, og førskolelærerutdanninga er i ferd med å få sin tredje. I relasjon til dette stiller Granrusten spørsmålet - står utdanningas innhold i forhold til kravene til ledelseskompetanse som førskolelærerne forventes å ha i møte med yrket? Med endrede organisasjonsstrukturer både utenfor og innenfor barnehagen, ledelsesprinsipper hentet fra New Public Management, større barnehager og nye og skjerpede krav fra myndighetens side vil antallet ledelsesoppgaver og kompleksiteten av dem øke i årene som kommer. Disse oppgavene distribueres utover og nedover i barnehageorganisasjonen i en grad som ikke har vært tilfelle tidligere, og skal utføres av personale i ulike stillingstyper som har det til felles at de som oftest fylles av førskolelærere. De nyutdannede førskolelærerne opplever forskjellen mellom den kompetansen i ledelse de har fått med seg fra utdanninga, og de kravene yrket stiller som store. De opplever at de er usikre i rollen som leder, strever i det faglige møtet med voksne enten det er personalet eller foreldre, og de ikke var forberedt på den virkeligheten de møtte. Dette beskrives av de nyutdannede selv som manglende kompetanse i ledelse. Dette kan tolkes dit hen at de opplever at de burde ha vært bedre utdannet til ledelse fra høgskolene. I praksisfeltet er oppfatningene annerledes. Det forventes det ikke at nyutdannede skal være fullt kompetente ledere, men at kunnskapsgrunnlaget må være på plass fra utdanninga. En tolkning mine informanter informantene går i retning av at det ikke nødvendigvis er kunnskap i ledelse de etterlyser, men kompetanse i å anvende kunnskap fra alle fag i sin rolle som ledere. Trygghet til å være faglig tydelige, tydelig kommunikasjon og vise ansvarlighet. Reduksjon av gapet mellom disse oppfatningene bør være en utfordring for utdanningsinstitusjonene.

Publisert: I. Pareliussen, I., Moen, B. B., Reinertsen, A. B. og Solhaug, T. (red.): *FoU i praksis. Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning. Trondheim, 26- og 27. april 2011.* Tapir Akademisk Forlag. s. 167-178

Type publisering: Artikkel i rapport

Nøkkelord: ledelse, kompetanse, strukturelle endringer, pedagogisk ledelse, yrkesroller

ORGANISASJONS- OG PROFESJONSUTVIKLING

An international perspective on regulated family day care systems

Sissel Mørreaunet, et. al.

I denne artikkelen sammenlignes regulære familiebarnehager (FDC) i Australia, Canada, England og Wales, Tyskland, Irland, Japan, New Zealand, Sverige, USA og Norge. I artikkelen har forskere fra nevnte land bidratt med spesifikk informasjon om sitt lands virksomhet knyttet til familiebarnehager. De dimensjonene som er sammenlignet er forhold som vedrører det strukturelle, ulike kvalitetsindikatorer ved FDC, hvilken veiledning og støtte som gis til tilbydere av FDC og hvilke utfordringer sektoren står overfor i de ulike land. Artikkelen drøfter ulikheter og likheter. Det konkluderes blant annet med nytten av å se land som har god styring og god kvalitet på sitt FDC-tilbud, både som støtte til familier og tilbydere. Alle 10 deltakende land definerer FDC som hjemmebasert omsorg for barn hvor tilbyderne er lønnet, og får økonomisk refusjon. I noen land er tilbyderne knyttet til offisielle lisensierte ordninger, mens i andre land er alle tilbyderne lisensiert på individuell basis. I land som Canada, Irland, New Zealand og i de fleste amerikanske stater tillates uregulerte FDC.

Publisert: *Australasian Journal of Early Childhood* 2012; Volum 37.(4) s. 127-137

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: familiebarnehage (FDC), internasjonale perspektiv, kvalitet i familiebarnehage

Mehr Männer in norwegischen Kindergärten. Politische und strategische Rekrutierungsmassnahmen – ein voller Erfolg?

Kari Emilsen

Emilsen viser i denne artikkelen til at det i Norge er stor konsensus om at menn og kvinner bør være en del av små barns liv, både i hjemmet og i profesjonell omsorg. En viktig verdi i vårt samfunn er likestilling mellom menn og kvinner, gutter og jenter. Kjønnslikestilling i et samfunn innebærer at alle får utnyttet sine evner og interesser uavhengig av kjønn. På mange områder er Norge et land hvor likestilling er kommet langt og myndighetene har gode intensjoner om å skape et likeverdig samfunn. Dette vil innebære at diskriminering ikke forekommer, og at man arbeider strategisk og

tiltaksrettet for like rettigheter og muligheter for både kvinner og menn. Det er nylig uttalt fra ministeren for Barne- likestilling og inkluderingsdepartementet, at et likestilt samfunn er rettferdig og lønnsomt og til beste for gutter og jenter, kvinner og menn (BLD 2011). På bakgrunn av dette legger velferdsstaten til rette for at både kvinner og menn kan bidra i omsorgen for de minste barna gjennom flere tiltak. Samtidig er det knyttet en del utfordringer til dette: Norge har blant annet et av verdens mest kjønnssegregerte arbeidsmarked, og unge menneskers yrkesvalg bærer preg av kjønnsstereotypiske mønstre. Blant annet er det ikke god nok kjønnsbalanse i profesjonell omsorg for de minste barna. I denne artikkelen gir Emilsen et innblikk i det arbeidet som er lagt ned i Norge for å rekruttere flere menn til førskolelærerutdanningen og arbeid i barnehagen. Hun diskuterer også bakgrunnen for satsingen på flere menn i barnehagen, hvilke tiltak som har vært vellykket, samt hvilke utfordringer vi står overfor når det gjelder en bedret kjønnsbalanse.

Publisert: I: Cramers, M., Höyng, S., Krabel, J. og Rohrmann, T. (Hrsg): *Männer in Kitas*. Verlag Barbara Budrich 2012. s. 367-386

Type publikasjon: Artikkel i fagbok

Nøkkelord: menn i barnehagen, rekruttering, kjønnsbalanse

ANDRE PROSJEKT

Henrik Ibsen`s Two Stage Renderings

Ellen Karoline Gjervan

I sine unge år var Henrik Ibsen en ivrig tegner og maler. Gjervan viser her til at de fleste av hans produksjoner i dag er å finne på nettsiden www.ibsen.net. To av akvarellene her er beskrevet som utkast til teaterdekorasjon. Tidlig forskning på disse to dekorasjonstegningene har konsentrert seg om å finne ut hvilket stykke de hører til, hvor fokuset utelukkende har vært å finne en match blant Ibsens egne stykker fra hans periode i Bergen. I denne artikkelen forutsetter Gjervan at de to akvarellene er dekorasjonstegninger, og at de ble laget av Ibsen mens han jobbet for teateret i Bergen. Det Gjervan stiller spørsmål ved, og undersøker, er for hvilke(t) stykke(r) de ble laget.

Publisert: Ibsen Studies 2012; Volum 12.(2) s. 89-102

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: dekorasjonstegninger, Ibsen, 1850-årenes teater

Hva betyr de norske og svenske plantenavna molte/hjortron og jordbær/smultron?

Kjell Furuset

Cloudberry *Rubus chamaemorus* is called "molte" in Norwegian and "hjortron" in Swedish, and wild strawberry *Fragaria vesca* is called "jordbær" in Norwegian and "smultron" in Swedish. The various names sound very different, but may all be interpreted to mean "ripe berries". Initially, the names probably denoted the ripe stage of the "berries", but have later been widened to mean cloudberry and strawberry in general.

Publisert: *Blyttia*: Norsk botanisk forenings tidsskrift 2012. s. 27-32

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: plantenavn, jordbær, molte, smultron, hjortron

Hva betyr plantenavnet skrubber?

Kjell Furuset

Dwarf cornel *Chamaepericlymenum suecicum* is a boreal species with its main distribution in Norway, Sweden and northern Finland. The fruits are red and tempting, but spongy and tasteless. Therefore, a number of pejorative names have been applied to the species; most common in Norway is "skrubbe" or "skrubber", which may be interpreted to mean "foam-berries" or "pours, spongy berries".

Publisert: *Blyttia: Norsk botanisk forenings tidsskrift*. s. 133-135

Type publisering: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: plantenavn, skrubber

Vad betyder namnet kabbleka?

Kjell Furuset

Marsh Marigold *Caltha palustris* is called *kabbleka* in Swedish and *kabbeleje* in Danish. Traditionally, the name has been interpreted to mean "plant with flowers or buds resembling lumps or logs, used by children for playing", but a more likely interpretation is "cloak-flower" or "flower with cloaklike leaves". The leaves are big and rounded and have probably been compared to mediaeval cloaks.

Publisert: *Svensk Botanisk Tidsskrift* 2012: s. 262-264

Type publisering: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: växtnamn, kabbleka, kabbeleje

Forest line changes after 1960 in a Norwegian mountain region – implications for the future

Sølvi Wehn et. al.

Mountain treelines can be seen as boundaries between two vegetation zones – the alpine and subalpine zones – and function as an indicator of ecosystem change. Interpreting factors leading to changes in mountains includes disturbance from human resource use and climate as important factors. The article shows that forest line changes in eastern Jotunheimen, a mountain region in southern Norway, can be related to changes in livestock grazing pressure between the 1960s and 2002. In contrast to other European mountain regions, highly relevant climate variables such as the triterm (the summer months) have not changed in the studied region.

Therefore, land-use change is considered the main driver for the forest line shifts observed in the region. However, the predicted climate warming, together with continued trends of decreasing and abandoned free-range grazing of livestock will cause further forest expansion above the present forest lines also in the eastern Jotunheimen mountain range.

Publisert: *Norsk Geografisk Tidsskrift* 2012; Volum 66.(1) s. 2-10

Type publikasjon: Artikkel i tidsskrift

Nøkkelord: climate, ecosystem change, human resource use, land use changes, livestock grazing pressure

OVERSIKT – BIDRAGSYTERE

Angelo, Elin, s. 12
Bjørngen, Kathrine, s. 4
Buaas, Ellen Holst, s. 12, 13
Emilsen, Kari, s. 22
Furuset, Kjell Arvid, s. 24, 25
Gjervan, Ellen Karoline, s. 24
Granrusten, Per Tore, s. 21
Hammer, Anita Synnøve, s.10
Heggvold, Gunn Irene, s. 17
Hopperstad, Marit Holm, s. 11
Hovik, Lise, s. 9
Korsvold, Tora, s.18
Krogstad, Atle, s. 14
Lysklett, Olav Bjarne, s. 4
Moen, Kari Hoås, s. 12,
Mørreaunet, Sissel, s. 22
Pettersen, Marit, s. 19
Ramsfjell, Astri, s. 13
Sandseter, Ellen Beate Hansen, s. 5, 6, 7, 8
Sagberg, Sturla, s. 20
Sando, Ole Johan, s. 4
Semundseth, Marit, s. 11
Skrove, Brit, s.17
Storli, Rune, s. 5
Thiel, Oliver, s. 20
Wehn, Sølvi, s. 25
Åmot, Ingvild, s. 16

